

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
12 päivänä joulukuuta 2002 *

Asiassa C-5/01,

Belgian kuningaskunta, asiamiehenään A. Snoecx, avustajinaan avocat L. Levi, avocat G. Vandersanden ja avocat J.-M. de Backer, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään G. Rozet, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan valtioneusta, jonka Belgia on myöntänyt terästeollisuusyrittäjä Cockerill Sambre SA:lle, 15 päivänä marraskuuta 2000 tehdyn komission päätöksen 2001/198/EHTY (EYVL 2001, L 71, s. 23),

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Wathelet sekä tuomarit C. W. A. Timmermans, D. A. O. Edward (esittelevä tuomari), P. Jann ja S. von Bahr,

julkisasiamies: C. Stix-Hackl,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten 2.5.2002 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 12.9.2002 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Belgian kuningaskunta vaatii yhteisöjen tuomioistuimeen 8.1.2001 saapuneella kanteellaan yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan HT 33 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla valtioneudesta, jonka Belgia on myöntänyt terästeollisuusyritys Cockerill Sambre SA:lle, 15 päivänä marraskuuta 2000 tehdyn komission päätöksen 2001/198/EHTY (EYVL 2001, L 71, s. 23; jäljempänä riidanalainen päätös).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

EHTY:n perustamissopimus

- 2 HT 4 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Hiilen ja teräksen yhteismarkkinoille soveltumattomina pidetään sekä sen vuoksi poistetaan ja kielletään tässä sopimuksessa määrätyn edellytyksin yhteisössä:

— —

- c) valtioiden muodossa tai toisessa myöntämä tuki tai avustukset taikka määrämät erityismaksut;

— — ”

- 3 HT 15 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään seuraavaa:

”Komission päätökset, suositukset ja lausunnot perustellaan, ja niissä viitataan niihin lausuntoihin, jotka on hankittava.”

- 4 HT 95 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään seuraavaa:

”Kaikissa niissä tapauksissa, joista ei määrätä tässä sopimuksessa ja joissa komission päätös tai suositus osoittautuu tarpeelliseksi 2, 3 ja 4 artiklassa määrättyjen yhteisön tavoitteiden saavuttamiseksi hiilen ja teräksen yhteismarkkinoiden toiminnassa 5 artiklan mukaisesti, päätös voidaan tehdä tai suositus antaa sen jälkeen kun neuvoston yksimielinen puoltava lausunto on saatu ja neuvoa-antavaa komiteaa kuultu.”

Päätös N:o 2496/96/EHTY

- 5 Yhteisön säännöistä valtion tuesta terästeollisuudelle 18 päivänä joulukuuta 1996 tehdyssä komission päätöksessä N:o 2496/96/EHTY (EYVL L 338, s. 42; jäljempänä kuudes terästeollisuuden tukisäännöstö), joka on tehty HT 95 artiklan nojalla ja jota sovelletaan 1.1.1997 ja 22.7.2002 välisenä aikana, määritellään ne edellytykset, joilla jäsenvaltion, alueellisten tai paikallisten viranomaisten terästeollisuudelle antamaa tai missä tahansa muodossa valtion varoista annettua tukea voidaan pitää yhteismarkkinoiden toimintaan soveltuvana.
- 6 Kuudennen terästeollisuuden tukisäännösten 1 artiklan otsikko on ”Periaatteet”, ja siinä säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden tai niiden alueellisten tai paikallisten viranomaisten terästeollisuudelle antamaa tai missä tahansa muodossa valtion varoista annettua tukea, riippumatta siitä onko se erityistä tukea vai ei, voidaan pitää yhteisön tukena ja siten yhteismarkkinoiden toimintaan soveltuvana ainoastaan, jos se on 2—5 artiklan säännösten mukaista.

2. Käsite ’tuki’ kattaa myös tukiosat, jotka sisältyvät jäsenvaltioiden tai niiden alueellisten tai paikallisten viranomaisten tai muiden toimielinten toteuttamiin valtion varojen siirtoihin terästeollisuuden yrityksille omistusosuuksien hankinnan, pääoman lisäysten tai vastaavien rahoitustoimenpiteiden muodossa (kuten vaihtovelkakirjalainat tai muilla kuin kaupallisilla ehdoilla myönnettyt lainat taikka lainat, joiden korko tai lyhentäminen riippuu ainakin osittain yrityksen tuloksesta, mukaan lukien lainatakaukset ja kiinteistönluovutukset), joita ei voida pitää markkinatalouden tavanomaisen käytännön mukaisena todellisena riskipääoman sijoittamisena.

3. Tässä päätöksessä tarkoitettua tukea saa myöntää ainoastaan 6 artiklassa säädetyn menettelyn jälkeen, eikä sitä saa maksaa 22 päivän heinäkuuta 2002 jälkeen.”

- 7 Kuudennen terästeollisuuden tukisäännösten 6 artiklan otsikko on ”Menettely”, ja siinä säädetään, että terästeollisuusyrityksiä hyödyttävistä tukihankkeista ja valtion varojen siirroista on ilmoitettava komissiolle, joka arvioi, soveltuvatko ne yhteismarkkinoille. Tämän artiklan 4 kohdan mukaan suunnitellut toimenpiteet saa toteuttaa ainoastaan komission suostumuksella ja sen vahvistamia edellytyksiä noudattaen.
- 8 Kuudennen terästeollisuuden tukisäännösten 6 artiklan 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos komissio katsoo, että tietty rahoitustoimenpide voi olla 1 artiklassa tarkoitettua valtion tukea, tai epäilee tietyn tuen soveltuvuutta tämän päätöksen säännöksiin, se ilmoittaa tästä kyseiselle jäsenvaltiolle ja antaa asianomaisille osapuolille sekä muille jäsenvaltioille tilaisuuden esittää huomautuksensa. Jos komissio toteaa huomautukset saatuaan ja annettuaan kyseiselle jäsenvaltiolle tilaisuuden vastata niihin, että kyseinen toimenpide muodostaa tuen, joka ei ole tämän päätöksen säännösten mukainen, se tekee päätöksen enintään kolme kuukautta sen jälkeen, kun se on vastaanottanut ehdotetun toimenpiteen arvioinnissa tarvittavat tiedot. Perustamissopimuksen 88 artiklan soveltamista jatketaan, jos jäsenvaltio ei noudata tuota päätöstä.”

- 9 Kuudennen terästeollisuuden tukisäännösten 6 artiklan 6 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos kyseisestä suunnitelmasta tehdyn täydellisen ilmoituksen vastaanottamisesta on kulunut kaksi kuukautta eikä komissio ole aloittanut 5 kohdan mukaista

menettelyä tai ilmoittanut kannastaan muulla tavalla, suunnitellut toimenpiteet voidaan toteuttaa, jos jäsenvaltio on ilmoittanut aikomuksestaan komissiolle etukäteen. Kun komissio pyytää jäsenvaltioiden lausuntoa 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla, tämä määräaika on kolme kuukautta.”

Riita-asian taustalla olevat tosiseikat

Cockerill Sambre -nimisen yhtiön yhtiö rakenne

- 10 Cockerill Sambre SA ja yritykset Carlam SA ja Cockerill Sambre Finances Services SA sekä Groupe Cockerill Sambre SC -yritysryhmän tutkimus- ja tuotekehittelyosasto (jäljempänä yhdessä Cockerill Sambre) muodostavat integroidun terästeollisuusyrityksen, jonka kotipaikka on Belgiassa Vallonian alueella. Vuoden 1999 alkuun asti Cockerill Sambre oli julkinen yritys, jonka suurin omistaja oli Vallonian alue. Kyseisenä vuonna yhtiö yksityistettiin ja myytiin ranskalaiselle terästeollisuuskonsernille Usinorille.
- 11 Vallonian terästeollisuuden erityisesti vuonna 1996 kärsimien vaikeuksien jälkeen Cockerill Sambre suunnitteli rakenneuudistusta ja erityisesti työntekijöiden määrän vähentämistä noin 2 000 henkilöllä.
- 12 Tällöin Cockerill Sambren työntekijät, joiden palkka määräytyy taulukoiden perusteella (jäljempänä taulukkopalkkaiset työntekijät), vaativat vuosien 1997/1998 työehtosopimusneuvotteluissa viikoittaisen työajan lyhentämistä 37 tunnista 34 tuntiin, jotta tämän yrityksen työntekijöiden määrää voitaisiin lisätä tai se voitaisiin ainakin pitää ennallaan. Cockerill Sambre hylkäsi tämän vaatimuksen sen kustannusten suuruuden vuoksi.

- 13 Taulukkopalkkaisten työntekijöiden varoituslakon jälkeen neuvotteluissa päätettiin 17.4.1998 Cockerill Sambren ja asianomaisten työntekijöiden edustajien kesken työehtosopimukseen, jolla sovittiin työajan lyhentämisestä.
- 14 Työehtosopimuksessa määrätään erityisesti seuraavaa:
- viikoittainen työaika lyhennetään 37 tunnista 34 tuntiin 1.1.1999 alkaen
  - tästä viikoittaisen työajan lyhentämisestä huolimatta kaikkien taulukkopalkkaisten työntekijöiden tekemien työtuntien kokonaismäärä pidetään ennallaan, minkä ansiosta luodaan 150 uutta työpaikkaa
  - Cockerill Sambren taulukkopalkkaisille työntekijöilleen maksama kokonaispalkkasumma pidetään samana kuin se oli työehtosopimusta tehtäessä
  - otetaan käyttöön järjestelmä, jolla korvataan taulukkopalkkaisten työntekijöiden ansionmenetykset, joka johtuu heidän palkkansa vähenemisestä työajan lyhentämisen suhteessa.
- 15 Työehtosopimuksessa määrätään siitä, että sopimuspuolet vaativat yhdessä kaikkia mahdollisia tukia, joita Cockerill Sambrelle voidaan myöntää sovitun

työajan lyhentämisen rahoittamiseksi, ja että työehtosopimuksen taloudellisena edellytyksenä on julkisen tuen saaminen, minkä puuttuessa sopimuspuolet tutkivat yhdessä tilannetta ja mahdollisuuksia kyseisen sopimuksen täytäntöönpanemiseksi.

Riidanalaiset toimenpiteet

- 16 Komission moittimien Belgian kuningaskunnan toimenpiteiden (jäljempänä riidanalaiset toimenpiteet) tarkoituksena on korvata taulukkopalkkaisten työntekijöiden ansionmenetykset, joka johtuu työajan lyhentämisestä.

- 17 Tämän ansionmenetyksen korvaamiseksi taulukkopalkkaisille työntekijöille päätettiin maksaa ”siirtymälisää”, jonka ansiosta heidän palkkansa pysyy vuoden 2005 loppuun saakka sen palkan tasolla, jota heille vuonna 1998 maksettiin 37 viikkotyötunnin perusteella.

- 18 Tämä siirtymälisä rahoitetaan pääosin Belgian viranomaisten tuella ja osittain siten, että taulukkopalkkaiset työntekijät luopuvat palkankorotuksista, joihin heillä olisi ollut oikeus vuosina 1997 ja 1998.

19 Julkisten tukien arvo on 13,71 miljoonaa euroa, ja tuet koostuvat kahdesta osatekijästä:

— Belgian hallitus myönsi työnantajan sosiaaliturvamaksuihin 10,36 miljoonan euron alennuksen vuosiksi 1999—2005.

— Vallonian hallitus myönsi samaksi seitsemän vuoden ajaksi 3,35 miljoonan euron tuen ”Cockerill Sambren taulukkopalkkaisten työntekijöiden sosiaalirahasto” -nimiselle yhdistykselle.

20 Cockerill Sambren sosiaaliturvamaksujen alentamisen ansiosta säästämät määrät sekä edellisessä kohdassa mainitulle yhdistykselle maksetut määrät siirrettiin tämän yrityksen taulukkopalkkaisille työntekijöille siirtymälisänä.

Riidanalaisen päätöksen tekemistä edeltänyt menettely

21 Komissio pyysi 23.11.1998 päivätyllä kirjeellä Belgian viranomaisilta lisätietoja lehdistössä 20.11.1998 esitetyistä tiedoista, joiden mukaan Belgian kuningaskunta oli päättänyt myöntää Cockerill Sambrelle tukia seitsemän vuoden ajan yleisen työajan lyhentämisen yhteydessä.

- 22 Belgian viranomaiset vahvistivat 11.12.1998 päivätyllä kirjeellä, että ne olivat toteuttaneet riidanalaiset toimenpiteet, mutta esittivät, että niiden mielestä kyse ei ollut valtiontuesta, minkä vuoksi ne eivät olleet ilmoittaneet näitä komissiolle kuudennen terästeollisuuden tukisäännösten 6 artiklan mukaisesti.
- 23 Vuonna 1999 käydyin kirjeenvaihdon ja Belgian viranomaisten kanssa järjestämänsä tapaamisen jälkeen komissio päätti aloittaa kuudennen terästeollisuuden tukisäännösten 6 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun menettelyn, mistä se ilmoitti Belgian kuningaskunnalle 25.1.2000 päivätyllä kirjeellä. Tämä päätös julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 25.3.2000 (EYVL C 88, s. 8) ja henkilöitä, joita asia koskee, pyydettiin esittämään huomautuksensa komissiolle kuukauden kuluessa kyseisestä julkaisemisesta.
- 24 Belgian viranomaiset vastasivat tähän päätökseen 5.4.2000 päivätyllä muistiolla, jossa ne toistivat ennen menettelyn aloittamista esittämänsä kannan, jonka mukaan riidanalaiset toimenpiteet eivät ole valtiontukea.
- 25 Menettelyn kuluessa komissio vastaanotti huhtikuussa 2000 huomautuksia eräältä henkilöltä, jota asia koskee, ja eräältä jäsenvaltiolta ja toimitti ne Belgian hallitukselle, jotta tämä voisi esittää niistä huomautuksensa, minkä tämä teki 9.6.2000 päivätyllä kirjeellä.
- 26 Tämän menettelyn päätteeksi komissio teki riidanalaisen päätöksen.

Riidanalainen päätös

27 Riidanalainen päätös annettiin Belgian kuningaskunnalle tiedoksi 5.12.2000 numerolla K(2000) 3563.

28 Päätöksen 1 artiklassa todetaan seuraavaa:

”Belgian terästeollisuusyritys Cockerill Sambre SA:lle myöntämä 553,3 miljoonan Belgian frangin (13,7 miljoonan euron) tuki on terästukisääntöjen 1 artiklassa tarkoitettua valtiontukea, joka ei sovellu yhteismarkkinoille.”

29 Riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa Belgian kuningaskunta veloitetaan toteuttamaan viipymättä kaikki tarvittavat toimenpiteet Cockerill Sambrelle sääntöjenvastaisesti jo maksetun tuen ja siihen liittyvien korkojen perimiseksi takaisin ja vielä maksamattomien määrien maksamisen peruuttamiseksi.

Kumoamiskanteen kanneperusteet ja yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

30 Belgian kuningaskunta vetoaa kumoamiskanteensa tueksi viiteen kanneperusteeseen. Ensinnäkin riidanalainen päätös rikkoo sen mukaan HT 4 artiklan c alakohtaa ja kuudetta terästukisäännöstöä, koska siinä todetaan virheellisesti, että Cockerill Sambre saa riidanalaisista toimenpiteistä taloudellista etua. Toiseksi kyseisiä määräyksiä sovelletaan sen mukaan riidanalaisessa päätöksessä

virheellisesti, kun siinä todetaan, että kyseiset toimenpiteet hyödyttävät Cockerill Sambrea, vaikka niistä hyötyvät tosiasiallisesti ainoastaan kyseisen yrityksen työntekijät. Kolmanneksi kyseistä päätöstä rasittaa toimivallan puuttuminen. Neljänneksi sitä ei ole perusteltu riittävästi. Viidenneksi ja toissijaisesti riidanalainen päätös rikkoo Belgian kuningaskunnan mukaan HT 95 artiklan ensimmäistä kohtaa.

Ensimmäinen ja toinen kanneperuste

- 31 Ensimmäistä ja toista kanneperustetta, joilla molemmilla pyritään riitauttamaan se, että riidanalaisia toimenpiteitä on riidanalaisessa päätöksessä pidetty valtiontukina, on tutkittava yhdessä.
- 32 Aluksi on huomautettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tuen käsite on yleisluonteisempi kuin avustuksen käsite sen vuoksi, että tuella ei tarkoiteta ainoastaan konkreettisia suorituksia, kuten avustuksia, vaan myös toimenpiteitä, jotka eivät ole avustuksia sanan suppeassa merkityksessä mutta jotka eri tavoin alentavat yritysten vastattavaksi tavallisesti kuuluvia kustannuksia ja ovat siten sekä luonteeltaan että vaikutuksiltaan avustusten kaltaisia (ks. mm. asia 30/59, De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg v. korkea viranomaisena, tuomio 23.2.1961, Kok. 1961, s. 1, 39, Kok. Ep. I, s. 69; asia C-387/92, Banco Exterior de España, tuomio 15.3.1994, Kok. 1994, s. I-877, 13 kohta; asia C-200/97, Ecotrade, tuomio 1.12.1998, Kok. 1998, s. I-7907, 34 kohta ja asia C-143/99, Adria-Wien Pipeline ja Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, tuomio 8.11.2001, Kok. 2001, s. I-8365, 38 kohta).
- 33 Lisäksi HT 4 artiklan c alakohdassa tarkoitettujen tuen käsitteen alaan kuuluvat välttämättä sellaiset edut, jotka on myönnetty suoraan tai välillisesti valtion varoista tai joista aiheutuu lisäkustannuksia valtiolle tai valtion tätä tarkoitusta

varten osoittamille tai perustamille elimille (ks. mm. asia 82/77, Van Tiggele, tuomio 24.1.1978, Kok. 1978, s. 25, 23—25 kohta; yhdistetyt asiat C-72/91 ja C-73/91, Sloman Neptun, tuomio 17.3.1993, Kok. 1993, s. I-887, 19 ja 21 kohta; yhdistetyt asiat C-52/97—C-54/97, Viscido ym., tuomio 7.5.1998, Kok. 1998, s. I-2629, 13 kohta ja em. asia Ecotrade, tuomion 35 kohta).

- 34 Käsiteltävänä olevassa asiassa on kiistatonta, että Cockerill Sambren taulukko-palkkaisille työntekijöille maksettava siirtymälisä rahoitetaan olennaisilta osiltaan Belgian hallituksen ja Vallonian alueen hallituksen myöntämistä julkisista varoista.
- 35 Belgian hallitus korostaa kuitenkin, että sen viranomaisten toimenpiteet eivät ole alentaneet Cockerill Sambren vastattavaksi tavallisesti kuuluvia kustannuksia.
- 36 Tältä osin on todettava, että tämä yritys itse tai ”Cockerill Sambren taulukko-palkkaisten työntekijöiden sosiaalirahasto” -niminen yhdistys on maksanut näistä julkisista varoista rahoitettavan siirtymälisän yksinomaan Cockerill Sambren työntekijöille sillä perusteella, että he ovat tämän yrityksen työntekijöitä, ja vastikkeena heidän tälle yritykselle suorittamistaan työtunneista.
- 37 Tämä palkanlisä on näin ollen Cockerill Sambren taulukkopalkkaisille työntekijöille maksettavan palkan liitännäinen osa ja tämän vuoksi kuuluu palkka-kustannuksiin, joista tämän yrityksen on tavallisesti vastattava.

- 38 Cockerill Sambrella ei ollut lakisääteistä velvoitetta kompensoida taulukko-palkkaisten työntekijöidensä palkan alenemista, joka johtui heidän viikoittaisen työaikansa lyhentämisestä, eikä tällaisesta velvoitteesta ollut määrätty työehtosopimuksessa.
- 39 Yrityksen työntekijöiden palkkakustannukset ovat kuitenkin jo luonteeltaan yritysten vastattavaksi kuuluvia kustannuksia riippumatta siitä, johtuvatko nämä kustannukset lakisääteisistä velvoitteista tai työehtosopimuksista vai eivät.
- 40 Se, että työehtosopimuksessa sovittu työajan lyhentäminen on siinä yhdistetty julkisten tukien saamiseen ja Cockerill Sambren palkkakustannusten lisääntyminen on alusta pitäen suljettu pois, ei muuta sitä, että siirtymälisä on luonteeltaan palkkakustannus, josta tämän yrityksen on tavallisesti vastattava.
- 41 Yhteisöjen tuomioistuin on aiemmin todennut, että tietyille hiiliteollisuuden työntekijöille maksetun vuorolisän rahoittaminen julkisista varoista aiheuttaa työntekijöiden palkan korottamisen, joka alentaa keinotekoisesti kyseessä olevien yritysten tuotantokustannuksia, ja että kyseistä lisää on tämän vuoksi pidettävä HT 4 artiklan c alakohdassa kiellettynä tukena (ks. em. asia De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg v. korkea viranomainen, tuomion 51 ja 52 kohta).
- 42 Näin ollen on todettava, että riidanalaiset toimenpiteet ovat alentaneet kustannuksia, joista Cockerill Sambren on tavallisesti vastattava.

- 43 Tästä seuraa, että Belgian kuningaskunnan ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan kyseisen yrityksen taulukkopalkkaisten työntekijöiden työajan lyhentämisen rahoittaminen julkisista varoista ei antanut tälle yritykselle taloudellista etua, minkä vuoksi riidanalaisia toimenpiteitä ei voida pitää valtiontukina, on hylättävä.
- 44 Toinen kanneperuste, jonka mukaan kyseiset toimenpiteet eivät olleet valtiontukea, koska tosiasiallisesti niistä hyötyivät Cockerill Sambren työntekijät, on myös hylättävä.
- 45 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan valtiontukien osalta ei tehdä eroa niiden syiden tai tavoitteiden perusteella vaan ne määritellään niiden vaikutusten perusteella (ks. vastaavasti mm. asia 173/73, Italia v. komissio, tuomio 2.7.1974, Kok. 1974, s. 709, Kok. Ep. II, s. 323, 27 kohta; asia C-241/94, Ranska v. komissio (ns. asia Kimberly Clark), tuomio 26.9.1996, Kok. 1996, s. I-4551, 20 kohta ja asia C-480/98, Espanja v. komissio, tuomio 12.10.2000, Kok. 2000, s. I-8717, 16 kohta).
- 46 Valtion toimenpiteitä ei voida olla katsomatta tueksi yksinomaan sillä perusteella, että toimenpiteet ovat luonteeltaan sosiaalisia (ks. mm. em. asia Kimbely Clark, tuomion 21 kohta; asia C-75/97, Belgia v. komissio, tuomio 17.6.1999, Kok. 1999, s. I-3671, 25 kohta ja asia C-251/97, Ranska v. komissio, tuomio 5.10.1999, Kok. 1999, s. I-6639, 37 kohta).
- 47 Tästä seuraa, että Belgian hallituksen väitteellä, jonka mukaan riidanalaisten toimenpiteiden tavoitteena on luoda työpaikkoja ja lieventää työntekijöiden vaatimasta työajan lyhentämisestä heille aiheutuvia taloudellisia haittoja, ei ole merkitystä arvioitaessa sitä, ovatko toimenpiteet HT 4 artiklan c alakohdassa kiellettyjä valtiontukia.

- 48 Riidanalaisten toimenpiteiden vaikutusten osalta riittää, kun todetaan, että vaikka Belgian ja Vallonian hallitusten myöntämät julkiset varat on maksettu Cockerill Sambren taulukkopalkkaisille työntekijöille, Cockerill Sambre hyötyy niistä, koska, kuten tämän tuomion 42 kohdassa todetaan, nämä toimenpiteet ovat alentaneet kustannuksia, joista tämän yrityksen on tavallisesti vastattava.

Kolmas kanneperuste

- 49 Kolmannessa kanneperusteessaan Belgian kuningaskunta väittää, että riidanalaista päätöstä rasittaa toimivallan puuttuminen.
- 50 Se väittää tältä osin, että koska Belgian viranomaiset ovat toimittaneet kantansa kolmansien esittämiin huomautuksiin 9.6.2000 ja koska niille ei esitetty uusia tietopyyntöjä, 15.11.2000 päivätty riidanalainen päätös on näin ollen tehty kuudennen terästeollisuuden tukisäännösten 6 artiklan 5 kohdassa mainitun kolmen kuukauden määräajan kuluttua.
- 51 On kiistatonta, että kyseinen määräaika oli kulunut, kun riidanalainen päätös tehtiin. Näin ollen sen arvioimiseksi, oliko komissio tämän vuoksi menettänyt toimivaltansa tehdä tätä päätöstä, on tutkittava, oliko tämä määräaika sellainen, että sen päätyttyä toimivaltaa ei enää ole.
- 52 Määräajan luonnetta määritettäessä on otettava huomioon sen asiayhteys ja tavoite (ks. vastaavasti mm. asia C-357/88, Hopermann, tuomio 2.5.1990, Kok. 1990, s. I-1669, 12 kohta ja asia C-289/97, Eridania, tuomio 6.7.2000, Kok. 2000, s. I-5409, 26 kohta).

- 53 Kuudennen terästeollisuuden tukisäännösten 6 artiklan 5 kohdassa tarkoitettun määrärajan asiayhteyden osalta on huomautettava, että HT 4 artiklan c alakohdan mukaan poikkeuksetta hiilen ja teräksen yhteismarkkinoille soveltumattomina pidetään sekä sen vuoksi poistetaan ja kielletään yhteisössä jäsenvaltioiden muodossa tai toisessa myöntämä tuki tai avustukset.
- 54 HT 95 artiklan nojalla annetuissa kuudennessa terästukisäännöksessä hyväksytään kuitenkin tukien myöntäminen terästeollisuudelle tietyissä rajoitetuissa tapauksissa ja siinä asetettujen menettelyjen mukaisesti. Näiden sääntöjen 6 artiklan 4 kohdassa määrätään erityisesti, että suunnitellut toimenpiteet saa toteuttaa ainoastaan komission suostumuksella. Tämän artiklan 6 kohdassa mainitaan nimenomainen poikkeus tähän sääntöön, kun siinä määrätään, että toimenpiteet voidaan toteuttaa, jollei komissio ole kahden kuukauden kuluessa suunnitelmaa koskevan ilmoituksen vastaanottamisesta aloittanut tämän artiklan 5 kohdassa tarkoitettua menettelyä tai ilmoittanut kannastaan muulla tavalla, edellyttäen, että jäsenvaltio on ilmoittanut aikomuksestaan komissiolle etukäteen.
- 55 Tilanteet, joissa terästeollisuudelle voidaan myöntää tukia, ovat näin ollen poikkeuksia säännöstä, jonka mukaan nämä tuet ovat kiellettyjä ja niitä voidaan periaatteessa myöntää ainoastaan komission nimenomaisen päätöksen nojalla.
- 56 Jokaista poikkeusta tai rajoitusta pääsääntöön on tulkittava suppeasti (ks. mm. asia C-399/93, Oude Luttikhuis ym., tuomio 12.12.1995, Kok. 1995, s. I-4515, 23 kohta ja asia C-83/99, komissio v. Espanja, tuomio 18.1.2001, Kok. 2001, s. I-445, 19 kohta).
- 57 Tästä seuraa, että kuudennen terästeollisuuden tukisäännösten 6 artiklan 5 kohdan soveltamisen yhteydessä jäsenvaltio voi maksaa tukea laillisesti ainoastaan komission tätä koskevan nimenomaisen päätöksen nojalla. Jos täl-

laista päätöstä ei ole tehty, sen seurauksena, että komission kannan ilmoittamiselle asetettu kolmen kuukauden määräaika on kulunut, jäsenvaltiolle ei näin ollen anneta implisiittistä lupaa toteuttaa suunniteltu tuki.

- 58 Jos kolmen kuukauden määräaikaa olisi pidettävä määräaikana, jonka päätyttyä toimivaltaa ei enää ole eikä komissio voi ilmoittaa kantaansa suunnitellun tukitoimenpiteen yhteensopivuudesta EHTY:n perustamissopimuksen kanssa, tilanteessa, jossa komissio ei olisi tehnyt päätöstä tässä määräajassa, jäsenvaltio ei voisi toteuttaa kyseistä tukitoimenpidettä eikä se toisaalta voisi saada komissiolta lupapäätöstä tämän aloittamassa menettelyssä. Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 101 kohdassa, tällainen tilanne olisi valtioneukia koskevien sääntöjen asianmukaisen toimivuuden vastaista.
- 59 Edellisessä kohdassa kuvatussa tilanteessa komission lupa voitaisiin mahdollisesti saada ainoastaan kuudennen terästeollisuuden tukisäännösten mukaisesti aloitetun uuden menettelyn päätteeksi, minkä seurauksena komission päätöksenteko viivästyisi ilman, että kyseinen jäsenvaltio saisi lisätakeita, mikä olisi näiden sääntöjen 6 artiklan 5 kohdan tavoitteen vastaista.
- 60 Näin ollen kuudennen terästeollisuuden tukisäännösten 6 artiklan 5 kohdassa mainittua kolmen kuukauden määräaikaa, kun otetaan huomioon sen asiayhteys ja tavoite, ei ole pidettävä määräaikana, jonka päätyttyä toimivaltaa ei enää ole.
- 61 On totta, että komission on suhteissaan jäsenvaltioihin noudatettava itselleen asettamiaan edellytyksiä (ks. vastaavasti asia C-170/00, Suomi v. komissio,

tuomio 24.1.2002, Kok. 2002, s. I-1007, 34 kohta ja asia C-158/00, Luxemburg v. komissio, tuomio 13.6.2002, Kok. 2002, s. I-5373, 24 kohta).

- 62 Tällaisen edellytyksen noudattamatta jättäminen voi kuitenkin olla säännösten-vastaista ainoastaan, jos se on tehnyt tyhjäksi jäsenvaltioille myönnetyt menettelylliset takeet (ks. vastaavasti em. asia Suomi v. komissio, tuomion 34 kohta ja em. asia Luxemburg v. komissio, tuomion 24 kohta).
- 63 Kuudennen terästeollisuuden tukisäännösten 6 artiklan 5 kohdassa mainittu kolmen kuukauden määräaika on kuitenkin asetettu oikeusvarmuuden suojaamiseksi ja sen takaamiseksi, että komissio tekee päätöksen nopeasti.
- 64 Siitä, että komissio ei noudata velvoitettaan ilmoittaa kantansa kyseisessä määräajassa, ei näin ollen voi olla seuraamuksena se, että komissiolla ei enää olisi toimivaltaa, minkä seurauksena komission päätöksenteko ainoastaan viivästyisi ilman, että kyseinen jäsenvaltio saisi lisätakeita, kuten tämän tuomion 59 kohdassa todetaan. Tämä toteamus ei estä vahingonkorvauskanteen nostamista siinä tapauksessa, että komission päätöksen viivästyminen on aiheuttanut todellista vahinkoa jollekin asianosaisista.
- 65 On lisäksi todettava, että toisin kuin kuudennen terästeollisuuden tukisäännösten 6 artiklan 5 kohdassa, tämän artiklan 6 kohdassa, joka koskee tilannetta, jossa jäsenvaltio on ilmoittanut komissiolle tukihankkeesta tai valtion varojen siirrosta, säädetään nimenomaisesti, että sen seurauksena, ettei komissio noudata kantansa ilmoittamiselle asetettua määräaika, jäsenvaltio voi toteuttaa suunnitellut toimenpiteet sillä edellytyksellä, että se on ilmoittanut aikomuksestaan komissiolle etukäteen.

- 66 Edellä esitetyn perusteella kolmas kanneperuste on hylättävä.

Neljäs kanneperuste

- 67 Belgian kuningaskunnan mukaan riidanalainen päätös on tehty HT 15 artiklan ensimmäisessä kohdassa asetetun perusteluvaikeuden vastaisesti.
- 68 Tältä osin on huomautettava, että EY 253 artiklaa koskevan vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan, jota voidaan soveltaa myös HT 15 artiklan osalta, kyseisessä artiklassa edellytettyjen perustelujen on oltava kyseessä olevan toimenpiteen luonteen mukaisia ja niistä on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmevä toimenpiteen tehneen yhteisön toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt ja että yhteisöjen tuomioistuimien voi valvoa toimenpiteen laillisuuden. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia yksityiskohtia, koska tutkittaessa sitä, täyttävätkö päätöksen perustelut EY 253 artiklan vaatimukset, on otettava huomioon päätöksen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (ks. mm. asia C-56/93, Belgia v. komissio, tuomio 29.2.1996, Kok. 1996, s. I-723, 86 kohta; asia C-367/95, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomio 2.4.1998, Kok. 1998, s. I-1719, 63 kohta ja asia C-310/99, Italia v. komissio, tuomio 7.3.2002, Kok. 2002, s. I-2289, 48 kohta).
- 69 Käsiteltävänä olevassa asiassa riidanalaisessa päätöksessä mainitaan ne syyt, joiden perusteella komissio katsoo riidanalaisien toimenpiteiden olevan EHTY:n perustamissopimuksessa ja kuudennessa terästuotantokäytännössä tarkoitettua valtiontukea, joka ei sovellu yhteismarkkinoille. Erityisesti kyseisen päätöksen 20 kohdassa komissio perustelee yksityiskohtaisesti väitettään, jonka mukaan Cockerill Sambre on saanut kyseisistä toimenpiteistä taloudellista etua, toisin kuin Belgian kuningaskunta väittää.

- 70 Aluksi Belgian kuningaskunta väittää erityisesti, ettei riidanalaisessa päätöksessä vastata sen väitteisiin, jotka koskevat sitä vaaraa, että eurooppalaiseen työllisyyspolitiikkaan luodaan epäjohtonmukaisuuksia.
- 71 Tältä osin on riittävää vastata, että komissiolla ei ollut velvoitetta ilmoittaa kantaansa tästä seikasta, jolla ei selvästikään ole merkitystä, kun arvioidaan, ovatko riidanalaiset toimenpiteet valtiontukea (ks. vastaavasti em. asia komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomion 64 kohta).
- 72 Belgian kuningaskunta väittää tämän jälkeen, että riidanalaisessa päätöksessä ei vastata sen väitteeseen, joka koskee näiden toimenpiteiden "edunsaajan" käsitettä.
- 73 Tältä osin on todettava, että riidanalaisen päätöksen 23 kohdassa esitetään syyt, joiden perusteella komissio katsoi, että riidanalaisilla toimenpiteillä ei tueta henkilöitä vaan yritystä, koska niillä rahoitetaan Cockerill Sambren työntekijöiden työsuorituksiin liittyviä kustannuksia.
- 74 Belgian kuningaskunta väittää vielä, että riidanalaisessa päätöksessä ei lainkaan selvitetä riidanalaisien toimenpiteiden seurauksia ja taloudellisia vaikutuksia yhteismarkkinoihin ja vapaaseen kilpailuun.
- 75 Tältä osin on todettava, että tukitoimenpiteellä ei tarvitse välttämättä olla vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan tai kilpailuun, jotta sen voitaisiin

katsoa kuuluvan HT 4 artiklan c alakohdan soveltamisalaan (ks. yhdistetyt asiat C-74/00 P ja C-75/00 P, Falck ja Acciaierie di Bolzano v. komissio, tuomio 24.9.2002, Kok. 2002, s. I-7869, 102 kohta), joten komissiolla ei ollut min-käänlaista velvoitetta perustella riidanalaista päätöstä tältä osin.

76 Edellä esitetyn perusteella neljäs kanneperuste on hylättävä.

Viides kanneperuste

77 Belgian kuningaskunta väittää toissijaisesti siltä varalta, että yhteisöjen tuomio-istuimien pitää riidanalaisia toimenpiteitä valtiontukina, että riidanalainen päätös on tehty HT 95 artiklan ensimmäisen kohdan vastaisesti.

78 Se väittää tältä osin, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen, kun se ei ole pyytänyt neuvoston lausuntoa näiden toimenpiteiden mahdollisesta hyväksymisestä poikkeuksellisesti HT 95 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisesti.

79 Komissio vastaa, että tätä toissijaisesti esitettyä kanneperustetta ei voida tutkia siksi, että Belgian hallitus pyysi komissiolta riidanalaisen päätöksen tekemisen jälkeen, että se tutkisi muodollisesti mahdollisuuden soveltaa HT 95 artiklan ensimmäistä kohtaa.

- 80 Tämän seikan perusteella ei kuitenkaan voida päätellä, ettei tätä kanneperustetta olisi esitetty itse riidanalaista päätöstä vastaan ja että se olisi tosiasiasa HT 35 artiklan edellytyksiä noudattamatta nostettu laiminlyöntikanne, joka on nostettu siitä, ettei komissio pyytänyt lausuntoa neuvostolta.
- 81 Näin ollen tämä kanneperuste tutkitaan.
- 82 Tämän kanneperusteen pätevyyden osalta on huomautettava, että HT 95 artiklan ensimmäisen kohdan perusteella komissio voi tehdä tässä artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen päätöksiä, joilla hyväksytään poikkeuksellisesti tukia, jotka ovat tarpeellisia hiilen ja teräksen yhteismarkkinoiden toiminnan turvaamiseksi.
- 83 Joillakin päätöksillä annetaan lupa erityisten tukien myöntämiseen ilmoitetuille teräsalan yrityksille ja toisilla komissiolle annetaan toimivalta julistaa yhteismarkkinoille soveltuviksi kaikille säädetyt edellytykset täyttävillä yrityksille myönnettävät tietyn tyyppiset tuet (asia C-399/95 R, Saksa v. komissio, presidentin määräys 3.5.1996, Kok. 1996, s. I-2441, 20 kohta).
- 84 Komissio käyttää tätä toimivaltaa, kun se katsoo, että kyseessä oleva tuki on tarpeellinen perustamissopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.
- 85 Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 138 kohdassa, tämä järjestelmä edellyttää sisäisen rakenteensa mukaisesti yksittäispäätöksen yhteydessä sitä, että jäsenvaltio pyytää komissiota ryhtymään HT 95 artiklassa määrättyyn menet-

telyyn ennen kuin komissio on tutkinut tuen tarpeellisuutta perustamissopimuksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta.

- 86 Tästä seuraa, että toisin kuin Belgian kuningaskunta väittää, komissiolla ei ollut käsiteltävänä olevassa asiassa minkäänlaista velvoitetta aloittaa ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä viran puolesta HT 95 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettua menettelyä hyväksyäkseen riidanalaisia toimenpiteitä tämän artiklan perusteella.
- 87 Edellä esitetyn perusteella viides kanneperuste on hylättävä.
- 88 Kaikista edellä esitetystä huomautuksista seuraa, että kanne on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

- 89 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujen korvaamista ja Belgian kuningaskunta on hävinnyt asian, viimeksi mainittu on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) **Kanne hylätään.**

- 2) **Belgian kuningaskunta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut.**

Wathelet

Timmermans

Edward

Jann

von Bahr

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä joulukuuta 2002.

R. Grass

M. Wathelet

kirjaaja

viidennen jaoston puheenjohtaja